

Anna Jensen

Kjønn i langrennssporten

En kvalitativ studie av betydninger av kjønn i hverdagen til norske kvinnelige langrennsløpere.

Bacheloroppgave i IDRSA2901

Mai 2019

Anna Jensen

Kjønn i langrennsporten

En kvalitativ studie av betydninger av kjønn i hverdagen til norske kvinnelige langrennsløpere.

Bacheloroppgave i IDRSA2901
Mai 2019

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Fakultet for samfunns- og utdanningsvitenskap
Institutt for sosiologi og statsvitenskap

Sammendrag

Denne studien omhandler kvinner i langrennssporten og vil se på betydninger av kjønn i informantenes hverdag. Studien baserer seg på kvalitativ forskning og dybdeintervjuer er brukt for å innhente informasjon om fenomener og erfaringer. Utvalget består av fire kvinner, som tidligere eller på nåværende tidspunkt, satser langrenn på seniornivå i Norge.

Funnene fra studien viser at kjønn har en betydning for kvinnelige langrennsløpere. I treningshverdagen kan kjønn være en begrensende faktor. Når det kom til muligheter og sponsorer, opplevde flere av jentene at det var en forskjell mellom dem og guttene. Noen av informantene legger vekt på at Norges Skiforbund (NSF) opererer med ulike muligheter for kvinner og menn. Dette resulterer i at de søker økonomisk trygghet andre steder, slik som i utdanning.

Innhold

1.0 Innledning	3
1.1 Bakgrunn for studien.....	3
1.2 Problemstilling.....	4
2.0 Teori.....	4
2.1 Konstruert kjønn	4
2.2 Kjønn i organisasjoner	6
2.3 Kjønn i idretten.....	6
3.0 Metode	7
3.1 Valg og presentasjon av metode.....	8
3.2 Dybdeintervju	8
3.3 SDI: stegvis-deduktiv induktiv metode.....	8
3.4 Informanter	9
3.5 Intervju: utforming og gjennomføring	9
3.6 Bearbeiding av datamateriale	9
3.7 Validitet og reliabilitet	10
3.8 Et kritisk blikk på metoden	11
4.0 Resultat og analyse	12
4.1 Forventninger til kjønn.....	12
4.1.1 Forventninger til utdanning og idrett	12
4.1.2 Forventninger til økonomisk selvstendighet.....	13
4.1.3 Sosialisering til underlegenhet.....	14
4.1.4 Forventninger i endring	15
4.2 Kjønnets betydning i NSF.....	16
4.2.1 Kjønnets betydning i utvelgelsesprosessen	16
4.2.2 Kjønnets betydning for muligheter i NSF	16
4.2.3 Kjønnets betydning for økonomiske muligheter	17
4.2.4 NSF: Visjon og realitet.....	18
5.0 Avslutning	19
6.0 Referanseliste	20

1.0 Innledning

1.1 Bakgrunn for studien

Målet til Norges skiforbund (NSF) er at «*skiidretten skal legge til rette for flest mulig, lengst mulig og best mulig*» (Skiforbundet, 2017). Videre heter det seg at, «*Skiidretten skal være inkluderende med hensyn til nivå, alder, kjønn, sosial- og kulturell bakgrunn, funksjonsevne, seksuell orientering og økonomisk evne*» og «*Organisasjonen skal preges av frivillighet, demokrati, lojalitet, åpenhet og likeverd*» (Skiforbundet, 2017). NSF består av åtte særvidretter, hvor langrenn er en av disse. Langrennssporten er bygget opp etter NSF's utviklingsmodell, med ulike nivå basert på alder og resultater. Øverst i denne modellen finner vi de tre elitelandslagene for funksjonsfriske utøvere. Ett for kvinner, ett sprintlandslag for herrer og ett allround-landslag for herrer. Under landslagene finner man rekruttlandslaget. Under dette nivået finnes det igjen fem regionslag, Team Veidekkelag, med tilhørighet basert på geografisk plassering. Disse lagene er alle organisert og finansiert av forbundet (Skiforbundet, 2018b).

De fem ulike Team Veidekkelagene (Oslofjord, Midt-Norge, Nord-Norge, Innlandet og Vest) bestod totalt av 46 løpere i sesongen 2018/2019. Av disse er det 17 jenter og 29 gutter. Oslofjord har eksempelvis en fordeling med to jenter og åtte gutter (Skiforbundet, 2018b). På elitelaget til damene er det ti løpere, mens guttene har syv. I tillegg har guttene et sprintlandslag med syv løpere (Skiforbundet, 2018a). En slik type landslag har aldri jentene hatt. Dette betyr at av løperne på de tre høyeste nivåene av lag og landslag i Norge, har man en fordeling hvor over 65 % er gutter. Ett Veidekkelag har overvekt av kvinner, det er også det eneste laget som har kvinnelig trener. Lagene blir i hovedsak tatt ut av trener og på samtlige lag finner vi kun én kvinnelig trener (Skiforbundet, 2018b). Historisk sett er ikke tallene fra sesongen 18/19 unike, fordi herrene har hatt eget sprintlandslag siden tidlig 2000-tallet (Midtskogen, 2002) og dermed flere plasser på landslag.

NRK gjorde i 2018 en kartlegging over lønn blant toppidrettsutøvere i Norge. Funnene viste at det er store lønnsforskjeller mellom menn og kvinner på elitenivå, uavhengig av idrett. Innenfor langrennssporten var funnene at en mann på elitelaget tjener i gjennomsnitt 400.000 kr mer i året enn en kvinne på samme lag (Løvmo, 2018).

Oppgaven vil ta for seg hvordan det oppleves å være kvinne, i en organisasjon der mannlige utøverne tjener mer og hvor forbundet tilbyr flere landslagsplasser til menn. Videre vil oppgaven se på hvordan både samfunnet og organisasjoner skaper forventninger til kjønn.

Ved å bruke to ulike teoretiske perspektiver, med fellesnevner kjønn, ønsker oppgaven å belyse opplevelsen fra satsende kvinnelige skiløperes perspektiv. Når det kom til muligheter og sponsorer, opplevde flere av jentene at det var en forskjell mellom dem og guttene. Alle intervjuobjektene var i det øvre sjiktet som juniorer og alle begynte med studier med en gang de var ferdige med videregående skole.

Det første teoretiske perspektivet ser på hvordan kjønn og forventninger til kjønn blir konstruert i samfunnet og av mannen. Teorien kommer fra feministen og filosofen Simone de Beauvoir og hennes bok *Det annet kjønn* (1949). Innenfor kjønnsforskningen kommer man ikke utenom Beauvoir, og selv om boken kom ut for 70 år siden, beskriver Beauvoir selv hvorfor boken fortsatt er aktuell i dag:

Så lenge en absolutt økonomisk likestilling ikke er gjennomført i samfunnet, og så lenge konvensjonene tillater kvinnen som hustru og elskerinne å profitere på de privilegier visse menn sitter inne med (...) vil dette hemme hennes personlige utvikling. (Beauvoir, Eliassen & Kittang, 1996, s. 62).

Den andre teoretiske tilnærmingen ser på kjønn i organisasjoner og vil ligge til grunn for å forstå mekanismene innad i Norges Skiforbund og hvordan de kan påvirke hverdagen til informantene. Dette ligger i bakgrunnen for utformingen av problemstillingen.

1.2 Problemstilling

Formålet med denne oppgaven er å utføre en kvalitativ studie som skal gi grunnlag for å gjøre en vurdering av hvordan det oppleves å være kvinne i langrennsmiljøet i Norge. Med bakgrunn i dette er det utarbeidet en problemstilling:

Hvilke betydninger av kjønn preger kvinnelige langrennsløperes hverdag?

2.0 Teori

I denne delen beskrives to teorier som omhandler kjønn. Avslutningsvis blir det presentert tidligere forskning på feltet. Teoriene er valgt for å belyse problemstillingen fra to innfallsvinkler, både fra et organisasjonsperspektiv og fra et perspektiv på individnivå.

2.1 Konstruert kjønn

Simon de Beauvoirs verk *Det annet kjønn* handler i grove trekk om hvordan kvinnen sosialiseres til å bli underlegen mannen. Boken ble skrevet i 1949 og står i dag som et symbol på et av de viktigste feministiske verkene i historien. Boken er aktuell og innenfor

kjønnsforskjeller og betydningen av kropp i sosialiseringprosessen er den uunngåelig (Mortensen, 2008). Hvordan kvinner oppfattes som noe som skiller seg fra hvordan man oppfatter en mann er gjennomgående i boka. Gjennom sosialisering blir kvinnen sett på som noe annet i forhold til mannen. Det mannlige blir oppfattet som det normale og universelle og dermed blir det mannlige overordnet det kvinnelige. Kvinnen blir sett på som det unormale, det andre. Slik blir kvinner noe underordnet og særegent. Dette synet på kvinner og menn oppstår ubevisst og derfor blir både kvinner og menn med på å opprettholde dette synet. Beauvoirs sitat: «*man fødes ikke som kvinne, man blir det*» (Beauvoir et al., 1996, s. 9) har blitt stående som et av de viktigste sitatene fra boken og oppsummerer Beauvoirs tanker godt.

Kroppen er viktig i Beauvoirs teorier fordi verden reagerer ulikt på mannskropper og kvinnekropper på grunn av maktforholdet mellom kjønnene. Beauvoir forklarer ikke forskjellen mellom kjønnene med biologi, men mener at forskjellene er sosialt konstruert og at biologi dermed ikke kan forsvare forskjellene. Kroppen er primært en måte å være i verden på. Det er ikke til å unngå at erfaringer vil påvirke måten individet oppfatter verden. Beauvoir anerkjenner kjønnsforskjellen mellom menn og kvinner. Det hun ikke anerkjenner er at kjønnsforskjellene brukes til å legitimere diskrimineringen og undertrykkelsen av kvinner (Mortensen, 2008).

Spørsmålet for Beauvoir er hva slags verdier, normer og krav som stilles til kvinnen, nettopp fordi hun er kvinne. For å kunne forså hva det betyr for den enkelte kvinne å møte samfunnet, må vi se på hennes levde erfaring (Moi & Granaas, 1998). Ifølge Beauvoir oppfatter samfunnet det å være kvinnelig, som det å være kraftsløs, flyktig, passiv og føyelig. I overgangen fra ung til voksen kvinne, må hun undertrykke sin spontanitet for å passe inn i mannen og samfunnets krav. Dette forklarer Beauvoir med at enhver bekeftelse av hennes eget jeg, svekker hennes kvinnelighet (Beauvoir et al., 1996). Kvinneligheten og dens egenskaper oppleves som viktig for kvinnen, for uten den vil hun ikke finne seg en mann. Og nettopp fordi jenter gjennom samfunnet er sosialisert til å oppleve dette behovet for en mann, blir deres egenskaper formet etter hva samfunnet sier er egenskaper menn ser etter hos en kone. Beauvoir skriver:

Selv en storsinnet mor som alvorlig tenker på sin datters beste, vil som regel mene at det nok er det fornuftigste å gjøre henne til en «riktig» kvinne, siden det er slik at hun da vil ha lettest for å bli akseptert av samfunnet (Beauvoir et al., 1996, s. 17).

2.2 Kjønn i organisasjoner

Organisasjoner er ikke nøytrale sosiale arenaer, man kan heller se på dem som arenaer hvor ideer og hva som er mannlig og kvinnelig og hvilke arbeidsoppgaver som passer best for hvert av de to kjønnene, har blitt etablert (Eriksson-Zetterquist, Kalling, Styhre & Woll, 2014). Tradisjonelt har organisasjonsforskningen vært preget av at det er menn som blir forsket på av forskere som er menn. Hvilken betydning dette har hatt kom imidlertid ikke i fokus før Joan Acker vektla det på 1970-tallet. Acker var kanskje den første til å vektlegge kjønnsperspektivet, eller mangelen på det, innenfor organisasjonsteorien. Gjennom den grundige kritikken av Hawthorne-studien fra 1974 retter hun et blikk på kvinnenens rolle i organisasjonen. Samtidig stiller hun spørsmålstegn ved, for eksempel, at deltagerne i studien ble delt mellom «jentene» i relérommet og «mennene» som montører. Acker mente at det ikke var tilstrekkelig å forklare forskjeller mellom kjønn gjennom biologi, sosialisering, holdninger og rolleforventninger. I tillegg mente hun at man må se på strukturelle faktorer i samfunnet og innad i organisasjoner, slik som under rekrutteringsprosesser. I artikkelen, *Differential Recruitment and Control: The Sex Structuring of Organizations*, fra 1974, vektlegges kjønnsstruktureringen innad i organisasjoner. Hovedpoengene i artikkelen omhandler tre områder. Det første handler om at kvinner ansettes i stillinger hvor passivitet blir verdsatt. Det andre handler om at det kun er kvinner som ansettes i disse stillingene. Tredje poeng handler om at det er menn som sitter i de øverste maktposisjonene og at disse setter menn i andre høye posisjoner i en organisasjon. Dette forsterkes i samfunnet og kvinnene gjøres til subjekter underordnet menn (Acker, 1974). Acker kaller dette et makthierarki, hvor man bruker kjønn for å opprettholde makt. Dette hierarkiet kommer ikke til å endre seg så lenge menn har den øverste posisjonen i hierarkiet.

2.3 Kjønn i idretten

Kroppen har en sentral plass i idretten. Forholdet mellom mann og kvinne blir derfor tydelig i idretten, fordi kroppen er et verktøy for å oppnå prestasjoner (Tjønndal, 2014). I alle kjente kulturer ser det ut til at betydningen av kjønn blir koblet til betydningen av kroppen (Hovden, 2004). For menn har idretten vært en arena hvor maskulinitet uttrykkes, vanligvis gjennom kraft og makt (Tjønndal, 2014). Beauvoir ser på kvinner i idretten på dette viset:

I dag er det mer alminnelig å oppmuntre jenter til å drive med sport. Men man tilgir dem lettere enn guttene om det ikke går så bra; og man gjør det også vanskeligere for dem å oppnå et godt resultat fordi man på et helt annet område fordrer det fullendte av dem: under enhver omstendighet må de samtidig være kvinner, de må ikke for noen pris miste sin kvinnelighet (Beauvoir et al., 1996, s. 17).

Dette utdraget viser at det stilles flere krav til kvinner som driver med idrett enn menn som driver med idrett.

Empiriske undersøkelser som forener de to feltene idrett og kjønn og hvordan dette oppleves fra kvinnenens side, er begrenset. Tjønndal og Hovden gjorde i 2016 en kvalitativ studie av betydninger av kjønn blant boksetrenere. Beauvoir blir også i denne studien brukt som teoretisk rammeverk. Studien viser at kvinnelige og mannlige trener bruker ulike ledelsesformer for å øke utøvernes trivsel. Kvinnelige trenere oppfattes som spesielle i dette mannsdominerte miljøet og tilskrives egenskaper essensielt med det kvinnelige. Kvinnene tilpasser seg handlingsvilkårene og aksepterer sin kvinnelighet, samtidig er de bevisst sin kjønnsstatus og hvilke muligheter og begrensninger den gir. Studien viser at det fremdeles er et stykke frem til at kvinnelige trenere anerkjennes på lik linje med sine mannlige kolleger. Studien konkluderer med at kvinner på mannsdominerte arenaer til en viss grad kan velge hvem de vil være. Samtidig opplever de at deres handlingsrammer og muligheter fremdeles er begrenset, fordi kvinnekroppen som situasjon tilskrives kvinnelighet (Tjønndal & Hovden, 2016).

3.0 Metode

Metodekapittelet tar for seg den metodiske fremgangsmåten. Datamaterialet i oppgaven er basert på en fenomenologisk tilnærming og består av fire dybdeintervjuer. Fenomenologi er en sosiologisk retning som kjennetegnes av en opptatthet av hvordan fenomener og situasjoner oppleves (Tjora, 2017). Norges skiforbund som organisasjon er sentralt for oppgaven og derfor har en teori på kjønn i organisasjoner blitt brukt for å se om det kan være noen mekanismer utenfor intervjuobjektens kontroll som påvirker dem. Nettopp fordi organisasjonen står så sterkt i idretten, vil organisasjonen være sentral for å se på hvordan den påvirker informantens hverdag. Dybdeintervjuet kan gi oss en beskrivelse av hvordan øvre strukturelle rammer påvirker individet (Tjora, 2017) og derfor har det vært en egnet metode for denne oppgaven. I metodekapittelet redegjøres det for valg av metode, utvalg,

gjennomføring av intervju og analyse av data. Avslutningsvis vil metodens kvalitet og kritikk bli presentert.

3.1 Valg og presentasjon av metode

For å belyse problemstillingen best mulig, er det benyttet en kvalitativ metode. Tjora (2017) beskriver fordelene med kvalitativ forskning ved at metoden gir en nærhet til fenomenet man forsker på og at man gjennom metoden får en forståelse heller enn en forklaring. Ettersom det er opplevelsen av hvordan det er å være kvinnelig langrennsløper oppgaven ønsker å belyse, vil en fenomenologisk metode, slik som dybdeintervjuet, bli benyttet. Målet for forskeren er å få informantene til å sette ord på hvordan de forstår sin verden (Tjora, 2017). Det er akkurat derfor denne metoden blir brukt, for å belyse informantenes opplevelse av hverdagen.

3.2 Dybdeintervju

Tjora (2017) vektlegger hvordan dybdeintervjuet egner seg for å illustrere hvordan strukturer i organisasjoner påvirker enkeltindividet og metoden vil derfor egne seg godt for å belyse problemstillingen. Dybdeintervjuet består i hovedsak av åpne spørsmål, slik at informanten selv vektlegger de aspektene som oppleves som viktig for individet (Tjora, 2017). Samtidig fører den store fleksibiliteten til at det kan være vanskelig å sammenligne svarene fra de ulike informantene. Det er derfor fordelaktig at sentrale spørsmål stilles likt til alle respondenter. Dette gjøres gjennom en intervjuguide (Ringdal, 2018). Intervjuene var semistrukturert, som betyr at samtalen har en planlagt form, men hvis man finner interessante tema underveis, kan intervjuer stille oppfølgingsspørsmål (Kvale, Brinkmann, Anderssen & Rygge, 2015). Ved å bruke båndopptaker slipper man å ta notater underveis i intervjuet og dette ga en veldig god flyt under intervjusituasjonen.

3.3 SDI: stegvis-deduktiv induktiv metode

Metoden kombinerer både den deduktive og den induktive tilnærmingen til forskningen. Den deduktive metoden baserer seg i korte trekk på at man begynner med teori, som man senere ønsker skal resultere i empiri. På den motsatte siden har man induksjon, som handler om at man har data som man ønsker å gjøre om til teori. Dette er altså to motgående prosesser, men gjennom SDI ønsker man å kombinere disse; for å benytte seg av begge tilnærmingenes styrker. Modellen består av ulike nivåer, men man kan være på ulike etapper samtidig og gå både opp og ned mellom de ulike etappene, avhengig av hvor man er i analyseprosessen (Tjora, 2017). Ved å bruke SDI kan man etter å ha samlet inn data, gå trinn tilbake i modellen og deretter endre de teoretiske rammene. Dermed bruker man styrken til den induktive

metoden, forskeren går ut i verden med blanke ark og «oppdager» et fenomen, som forsker senere vil forklare gjennom teori.

3.4 Informanter

Kravet til informantene var at de enten fortsatt var aktive eller hadde vært aktive skiløpere på seniornivå inntil nylig. Alle informantene var kvinner. Det var to jenter som hadde sluttet å satse for ett til to år siden, mens de resterende to fortsatt er aktive. Informantene ble kontaktet direkte og spurt om å delta. Alle informantene var sentrale i miljøet og som forfatteren av oppgaven hadde kjennskap til fra tidligere. Dette kalles en strategisk utforming (Tjora, 2017), fordi man velger informanter man vet vil uttale seg reflektert om et bestemt tema. Før intervjuene var det dermed en allerede etablert relasjon mellom informantene og intervjuer. For å få et bredere spekter av informanter, innenfor et ganske snevert område, ble informantene rekruttert fra fire ulike skiklubber. Tre av fire informanter var fra ulike steder i landet, slik at man også finner en geografisk variasjon. To av informantene var de aller beste i sine klasser som juniorer, mens de to siste var stabile mellom topp 10-15 i aldersbestemte klasser. Det er verdt å merke seg at de to løperne som hadde de beste resultatene som junior, er de to som fortsatt er aktive i dag. Alle intervjuobjektene fortalte om en hektisk hverdag, hvor de balanserte mellom trening og studier. Samtlige studerte minst 50 prosent.

3.5 Intervju: utforming og gjennomføring

Alle informantene mottok et skriv på forhånd om tema og bakgrunnen for studien. I tillegg bestod skrevet av et samtykkeskjema som garanterte deltagerens anonymitet. Alle intervjuer ble tatt opp på båndopptaker etter instituttets retningslinjer. Det ble utformet to ulike intervjuguider (se vedlegg 1) avhengig av om det var skiløperen som satset eller hadde lagt opp som skulle svare. Spørsmålene ga samtidig mulighet til å sammenligne mellom alle informantene. Ettersom det var en allerede eksisterende relasjon til alle informantene, ble intervjuene foretatt hjemme hos informantene, slik at samtalen ble i så naturlige omgivelser som mulig (Tjora, 2017). Det var stor variasjon i hvor lenge intervjuene varte, fra det korteste på ca. 25 minutter til det lengste på 48 minutter.

3.6 Bearbeiding av datamateriale

Én til to dager etter gjennomføringen av intervjuet ble alt materialet transkribert fra muntlig til skriftlig form. Deltagerne ble anonymisert ved å gi dem fiktive navn og spesielt gjenkjennbare opplysninger om hver enkelt, ble fjernet. Det transkriberte datamaterialet ble gjennomgått.

Ved hjelp av Tjora (2017) ble datamaterialet kodet. Kodetesting er et av stegene i SDI og ble testet for å sjekke om kodene var gode.

3.7 Validitet og reliabilitet

Forskningens kvalitet er svært viktig. Vanligvis bruker man de tre kriteriene pålitelighet, gyldighet og generaliserbarhet som sammen danner grunnlaget for forskningens kvalitet (Tjora, 2017). Begrepene validitet og reliabilitet brukes også for å vurdere kvaliteten.

Validiteten forteller oss om forskningen gir svar på det vi ønsker at den skal gi svar på. Mens høy reliabilitet forteller oss om vi kommer til å få de samme svarene også neste gang vi gjennomfører forskningen. Reliabilitet og pålitelighet er to begreper på det samme og gir oss en beskrivelse på om det er sammenheng gjennom hele forskningsprosjektet. For å sikre seg høy reliabilitet, vil man ved å bruke SDI øke sannsynligheten for dette, fordi metoden har tydelige krav til datagenerering og krav til hvordan analysen utvikles fra empiri (Tjora, 2017). Generaliserbarhet handler på sin side om forskningens relevans.

For å styrke forskningens validitet og reliabilitet, vil det først trekkes frem grep som har blitt gjort for å øke forskningens kvalitet. Ved riktig bruk av SDI vil oppgavens reliabilitet bli styrket. Derfor er metoden brukt gjennom hele prosjektet. Samtidig var det utfordringer knyttet til dette, fordi det er en metode forfatter hadde lite kjennskap til fra tidligere.

Et annet område som øker oppgavens kvalitet, er informantutvalget. Selv om utvalget i prosjektet var begrenset, vil det at ingen av informantene har konkurrert for samme klubb, gi et bredere og dermed et mer representativt datagrunnlag. Informantene representerer også ulike geografisk tilhørighet. Alle informantene representerte det man vil betegne som det øvre sjiktet i sine klasser som juniorer, dette kan være relevant å ta med i betraktningen når det kommer til for eksempel økonomi og andre type muligheter, slik som landslagsplass. Målet er ifølge Tjora (2017) konseptuell generalisering, som betyr at forskningen skal kunne ha relevans for andre tilfeller enn det som har blitt studert. Selvfølgelig ville det vært fordelaktig med flere respondenter, samtidig gir respondentene en bred representasjon. Det vil være naturlig å anta at forskningen vil ha overføringsverdi til andre idretter. Fordi langrenn har kommet langt i den økonomiske likestillingen mellom kjønnene (Løvmo, 2018), for eksempel hvis man ser på fordeling av premiepenger.

I ettertid kan det sies at ved å endre problemstilling etter å ha gjennomført intervjuer, styrker dette forskningens kvalitet. Nettopp fordi intervjuguiden ikke er formet for å få informantene til å svare på akkurat det man ønsker, men heller gir dem mulighet til å komme med egne

betraktninger. Svarene til respondentene fremstår dermed mer genuine. Svarene respondentene ga var ikke noe som ble «jaktet» på for å styrke min problemstilling. Problemstillingen ble heller utformet for å gi en forklaring på interessante funn fra datamaterialet. Dette er faktorer som styrker forskningens kvalitet.

3.8 Et kritisk blikk på metoden

Til å begynne med var utgangspunktet for oppgaven å se på motivasjon for å drive med toppidrett. I etterkant av intervjuprosessen, var datamaterialet derimot mer egnet for å se på kvinner i langrennssporten og hvordan kjønn kan være en faktor i deres hverdag. Derfor ble det teoretiske perspektivet byttet ut fra en motivasjonsteori til teorier som fokuserte på kjønnets betydning for individ og organisasjon.

Ved bruk av Grounded Theory (GT) ville trolig datagrunnlaget vært bredere. Intervjuguiden kunne inneholdt andre spørsmål for å belyse problemstillingen best mulig. Ved GT har man mulighet til å finne et fenomen for deretter å samle inn mer data om dette fenomenet. Samtidig er GT en tidkrevende prosess og derfor blir det oftere en ren deduktiv metode eller SDI foretrukket. I utgangspunktet skulle oppgaven basere seg på en tradisjonell deduktiv metode. Derfor ble et teoretisk rammeverk valgt. Det teoretiske rammeverket la igjen grunnlaget for intervjuguiden som igjen lå bak alt av datamaterialet.

Gjennom forskningsprosjektet ble fordelene med SDI tydelige. Det å ha muligheten til å gå steg tilbake i prosessen, for eksempel når man finner interessante funn, for deretter å gå nivåer tilbake, åpner for en større frihet for forskeren. Her finner man også likhetstrekk til Grounded Theory (GT). Dette er en tidkrevende metode og hadde tidsperspektivet for oppgaven vært et annet, kunne dette vært en aktuell og fordelaktig metode. Ved å bruke GT, analyserer man data lenge før man er ferdig med hele datainnsamlingen (Langdridge, 2006). Da kan man fortsette å samle data om det man synes er interessant, slik som i tilfeller hvor man finner et fenomen.

Et annet aspekt som vil ha påvirkning på oppgaven, er at forfatteren selv har vært (og mange vil nok også si, fortsatt er) en kvinnelig skiløper. Dette vil farge hele forskningen og er viktig å være bevisst på. Det å være kritisk til for eksempel hvilke sitater som blir valgt ut og hvorfor, har vært viktig i arbeidet med analysedelen. Det å holde en så nøytral tilnærming som mulig er målet (Tjora, 2017), men dette er i mange tilfeller svært utfordrende.

4.0 Resultat og analyse

Med Norges Skiforbund som grunnlag, ønsker oppgaven å belyse hvordan det oppfattes å være kvinnelig skiløper, i en organisasjon som signaliserer at menn har høyere prioritet. Hvordan påvirker dette hverdagen til kvinnelige skiløpere? Analysen vil kombinere teorier på hvilken rolle kjønn har i organisasjoner med hvordan kjønn er en faktor i sosialiseringprosessen. Denne delen vil kombinere teori og resultat for å belyse problemstillingen: Hvilke betydninger av kjønn preger kvinnelige langrennsløperes hverdag?

4.1 Forventninger til kjønn

4.1.1 Forventninger til utdanning og idrett

Simone de Beauvoir ser i *Det annet kjønn* (1949) på egenskaper som tilskrives de ulike kjønnene. Kvinnene blir beskrevet som passive, føyelige, kraftsløse og flyktige (Beauvoir et al., 1996). Intervjuobjektene forteller alle om en forventning til det å levere gode resultater på skolen, samtidig som de ønsket å bli best mulig på ski. Alle de fire intervjuobjektene sa at det ikke var tilstrekkelig kun å gå på ski, de ønsket å studere ved siden av. «Ella» beskriver det slik:

Etter siste jr. sesong, da var jeg veldig usikker på hva jeg ville gjøre. Da følte jeg at jeg bare var middelmådig. Jeg kunne komme tilbake på 7.plassnivået. (les jr. NM to år tidligere) men samtidig følte jeg at jeg måtte begynne å studere. Da tok jeg et valg om å ta et roligere satsingsår. Jeg trente alt jeg kunne, men jeg startet på et 100 % ingeniørstudie. Jeg følte jeg bare gjorde skole og jobba døgnet rundt. Det gikk sånn helt OK. (Ella)

Forventningene «Ella» opplevde forklarer Beauvoir med forventningene samfunnet har til kvinnen. Idretten kommer i tillegg til de krav som stilles til det å være kvinne.

Beauvoir beskriver; at samfunnet og individet selv ikke har så høye forventninger til at kvinnen skal lykkes i sport og at man dermed lettere tilgir kvinnen hvis hun ikke lykkes, enn man tilgir mannen (Beauvoir et al., 1996). Dette kan delvis forklare noe av årsaken til at det er færre kvinner enn menn som satser langrenn i dag (Skiforbundet, 2018c). Hvis hverken samfunnet eller individet har tro på at det skal lykkes, og alltid har en aksept for at kvinnen ikke vil lykkes, vil det bli enda vanskeligere for kvinnen å gjøre nettopp det. Det blir vanskeligere fordi kvinnen må prestere på flere områder, slik «Ella» beskriver. Det samsvarer ikke med de krav Olympiatoppen stiller til en toppidrettsutøver.

Med bakgrunn i beskrivelsen av en toppidrettsutøver, vil man hverken studere eller jobbe ved siden av. Idretten skal være hovedbeskjeftigelsen (Olympiatoppen, 2017). Det kan være forventningene fra samfunnet om at gutter må gjøre det bra som gjør at flere tar idrettssatsingen seriøst. Man tilgir jenter lettere enn gutter om de ikke lykkes i sport (Beauvoir et al., 1996). «Nina» beskriver overgangen fra videregående skole til studier ved universitet som krevende. «*Nå er det nok ski som blir mest prioritert*», samtidig sier hun «*I og med at jeg gikk over til å studere, har jeg faktisk trent mere på videregående enn jeg gjør i år.*» Dette viser hvor tidkrevende studiene er for «Nina». «Nina» ønsket å prioritere satsing i første rekke, samtidig gjorde arbeidsbelastningen på studiene dette vanskelig. «Nina» hadde flere år som juniorløper hvor hun vant Norges Cuprenn og var en av de beste i sin aldersklasse: «*Nei, det har aldri vært aktuelt for meg å kun satse. Det er vel også litt sånn kultur jeg har med meg hjemmefra. Mamma og pappa er veldig opptatt av utdanning*». Det er konflikten mellom «Ninas» ønske om å ha satsing som førsteprioritet og studier som går på bekostning av dette, som er det interessante ved «Ninas» tilfelle.

«Ella» forteller om en periode da hun prioriterte langrenn foran skolen:

På videregående brukte jeg så mye mer tid på langrenn, ja, det var viktigere for meg enn skole. Faktisk så bare innså jeg at nå ryker medisinstudiene, men jeg ville heller bli skiløper. Jeg fikk jo fortsatt bare 5ere og 6ere, men ikke nok 6ere. Men det var jo greit det også, egentlig ganske bra. (Ella)

Kravene til å prestere på skolen var fortsatt svært høye. Dette passer ikke med de forventningene Beauvoir tilskriver kvinnen (Beauvoir et al., 1996). Der Beauvoir (1949) beskriver kvinnen som passiv, er intervjuobjektene med sine behov for økonomisk selvstendighet kanskje et uttrykk for det motsatte.

4.1.2 Forventninger til økonomisk selvstendighet

Beauvoir beskriver et samfunn hvor kvinneligheten og dens egenskaper er spesielt viktig: «*under enhver omstendighet må de samtidig være kvinner, de må ikke for noen pris miste sin kvinnelighet*» (Beauvoir et al., 1996, s. 17).

Mistet kvinnen sin kvinnelighet, ville hun samtidig miste sin mulighet til å gifte seg med en mann (Beauvoir et al., 1996) og dermed en trygg økonomi. Dette skiller seg fra situasjonen intervjuobjektene beskriver, fordi de selv har mulighet til å skaffe seg økonomisk uavhengighet. «Ina» beskriver det slik: «*Det har egentlig aldri vært aktuelt å ikke studere ved siden av satsingen. Det gir jo en økonomisk trygghet også. Både nå og i fremtiden*».

Denne endringen i samfunnet, at kvinnen i dag har mulighet til å forsørge seg selv økonomisk, mener Beauvoir ikke vil endre hvordan kvinnen blir sosialisert til underlegenhet. Frem til det er absolutt økonomisk likestilling i samfunnet, vil kvinnen bli sosialisert til underlegenhet (Beauvoir et al., 1996). Dette kan forklares med at det grunnleggende fortsatt er det samme, kvinnen vil fortsatt bli sosialisert til å bli: «en «riktig» kvinne, siden det er slik at hun da vil ha lettest for å bli akseptert av samfunnet» (Beauvoir et al., 1996, s. 17). Sitatet kan man også se i sammenheng med følgende sitat fra «Ella». På spørsmålet om hun noen gang opplevde en forventning om å gå på ski, svarte hun: «Jeg følte nok heller en forventning om å slutte». Det er krevende å bli skiløper og det er et usikkert valg av yrke. Derfor opplevde kanskje «Ella» en forventning fra dem rundt om at hun ikke burde fortsette den veien. «Ellas» oppfatning indikerer at det er en større aksept fra samfunnet om å studere heller enn å prøve å bli toppidrettsutøver, fordi det er den letteste veien for å bli akseptert av samfunnet.

4.1.3 Sosialisering til underlegenhet

«Gina» ble tatt ut på veidekkelag som andre års senior. Respondenten «Gina» har representert Norge under jr.VM og er fortsatt aktiv langrensløper. Hun studerer med 50 % studieprogresjon. Det ble en tøff periode og hun måtte si fra seg plassen etter ett år, selv forklarer hun det slik:

Ja, jeg gikk på en smell. Jeg kom inn på Team Veidekke og da fikk jeg se en side som var veldig sånn.. Jeg følte jeg måtte inn i et regime som ikke passet meg med tanke på at alle var bedre enn meg på laget og da hadde ikke jeg noen rett til å si ifra eller ta del i egen trening. (Gina)

På et team slik «Gina» var medlem av, var det store flertallet menn. Dette kan være årsaken til at hun opplevde det som vanskelig å si ifra om forhold som ikke var tilpasset henne, som ifølge Beauvoir (Beauvoir et al., 1996) skyldes at kvinner sosialiseres til underlegenhet. For «Gina» førte perioden som teamløper nesten til at hun sluttet med idretten.

I fjor var jeg veldig nærme å slutte. Da var jeg ganske lei, jeg tror egentlig ikke jeg var lei av ski, men jeg var lei meg for at jeg hadde kommet i den posisjonen jeg hadde kommet i. Hodet var ganske ferdig og jeg skjønnte ikke helt hva som foregikk. (Gina)

På den ene siden har «Gina» en passiv holdning og fraskriver seg ansvaret for at hun har havnet i den posisjonen hun har gjort. Samtidig gir hun uttrykk for at hun har havnet i denne situasjonen, fordi hun ikke fikk være selvstendig og gjøre som hun selv ønsket. Ackers (1974) kritikk av Hawthorne-studien legger vekt på at jentene ikke er tjent med å si imot mannlige

autoriteter og derfor inntar de en underlegen holdning ovenfor dem. I «Gina» sitt tilfelle antyder hun selv at hun ville vært tjent med å si ifra, samtidig gjorde situasjonen dette vanskelig for henne. «Gina» forteller videre om planlegging av trening: *«Jeg er veldig glad i å ta del i diskusjonen selv, det er på en måte mitt prosjekt det her. Min drøm, og da tror jeg man må være delaktig i planlegginga selv.»* Likevel ble hverdagen som team-løper en negativ opplevelse; fordi hun ikke fikk gjøre den treningen hun selv mente var best. Konflikten mellom å føye seg etter hva autoritetene på teamet ønsket og hva «Gina» egentlig visste var der rette for henne, endte med at «Gina» nesten sluttet med idretten. En passiv og føyelig holdning ble inntatt i møte med et mannsdominert miljø, slik både Acker (1974) og Beauvoir (1949) beskriver. Forskjellen mellom «Gina» og kvinnene i relérommet er at «Gina» ville vært tjent med å være selvstendig. Og til tross for at hun var klar over det, klarte hun ikke å si ifra. Slik funnene fra studien til Tjønndal og Hovden (2016) viser, vil kvinnene tilpasse seg handlingsvilkårene i et mannsdominert miljø. Opplevelsen til «Gina» står i samsvar med funnene fra studien.

4.1.4 Forventninger i endring

Den store forskjellen mellom situasjonen Beauvoir beskriver og dagens Norge, er at lønningene i dag er så mye høyere at kvinnene kan leve på dem alene og dermed være uavhengig av en mann økonomisk. De kvinnelige egenskapene Beauvoir tilskriver kvinnelighet; kraftsløs, flyktig, passiv og føyelig, gir ikke lengre noen fordeler for kvinnen (Beauvoir et al., 1996). Fordi kvinner i Norge i dag har like muligheter som menn for utdanning og arbeid, trenger de ikke lengre føye seg etter de ønsker mannen har for en kone. Det vil ikke gi kvinnen noen sikrere fremtidsutsikter å være føyelig, fordi hun ikke trenger å tilpasse seg mannen. Med bakgrunn i denne utviklingen, bør sosialiseringen av kvinner være annerledes i dag.

Dette illustreres gjennom intervjuobjektene behov for selvstendighet. Der Beauvoir beskriver: *«Man lærer henne at for å bli likt må hun anstrenge seg for å bli likt, dvs. gjøre seg til objekt: hun må gi avkall på sin selvstendighet»* (Beauvoir et al., 1996, s. 16). Utdanningen intervjuobjektene tar, gir dem i hvert fall stor mulighet til økonomisk selvstendighet. For de aller fleste, er ikke langrenn veien å gå hvis man ønsker økonomisk selvstendighet. Dette gjelder både menn og kvinner. Det er få muligheter og heller ikke et yrke mange kan leve av. Ifølge Beauvoir ville det vært motsatt av situasjonen informantene beskriver. Også «Ella» beskriver samme ønske om utdanning som de andre informantene: *«jeg er veldig opptatt av at jeg vil ha en utdanning på siden»*. Med bakgrunn i Beauvoir er det mannen som bør velge seg

den sikreste fremtiden. Samtidig kan behovet for utdanning parallelt med satsingen være et uttrykk for at kvinnene tilpasser seg handlingsvilkårene, slik Tjønndal og Hovden (2016) viser i sin forskning. Til tross for utviklingen i samfunnet, sier også Beauvoir at så lenge det er økonomisk ulikhet mellom mann og kvinne, vil det hemme kvinnens personlige utvikling.

4.2 Kjønnets betydning i NSF

4.2.1 Kjønnets betydning i utvelgesprosessen

Acker (1974) setter søkelys på kjønn i organisasjoner og hvordan kjønnshierarkiet i organisasjoner blir reproduisert på nytt og på nytt (Acker, 1974). Dette kommer til uttrykk i NSF, eksempelvis gjennom prosessen for å velge ut løpere til regionslag. Her er det i hovedsak treneren som tar ut lagene. På alle lag hvor det er mannlig trener, er det hovedvekt av menn på laget. Det eneste laget som har kvinnelig trener, har dobbelt så mange kvinner som menn på laget (Skiforbundet, 2018b). Acker (1974) viser til at valgene som ligger bak kan være både bevisste og ubevisste, men det sentrale er at personen i maktposisjonen favoriserer det samme kjønn som seg selv i for eksempel ansettelsesprosessen. Tilfellet fra regionslagene indikerer at det kan være tilfelle om det er en kvinne i maktposisjonen, mens forskningen til Acker setter søkelys på menn i maktposisjoner og hvordan dette påvirker organisasjonen. Acker la vekt på de ubevisste prosessene som gjør at menn favoriserer menn. Når det finnes slik kunnskap som viser at de som sitter i maktposisjoner favoriserer sitt eget kjønn, kan dette forsvare kjønnskvalter på ulike lag og for trenere.

4.2.2 Kjønnets betydning for muligheter i NSF

«Gina» viser til hvordan hun opplever mulighetene som kvinnelig skiløper: «*Jeg tror det er lettere som gutt å komme på team.*» Med bakgrunn i Acker (1974) vil menn favorisere menn i utvelgesprosesser og opplevelsen «Gina» har kan dermed forklare i lys av denne teorien. Uansett om det faktisk er lettere å komme på team som gutt, eller om det er like stor sannsynlighet for dette, er ikke avgjørende. Det sentrale er at «Gina» opplever det som vanskeligere som jente å komme på team. I likhet med funnene fra Tjønndal og Hovden (2016) hvor kvinnene opplever begrensede handlingsrammer og muligheter på bakgrunn av kjønn, opplever «Gina» det samme.

På NSF's hjemmesider finner man eksempelvis ingen formelle retningslinjer eller krav for hvordan løpere til team og landslag skal bli tatt ut. «Gina» opplever at det er flere muligheter for gutter, både sportslig og økonomisk. Basert på antallet aktive løpere i Norge, er det et stort flertall gutter (Skiforbundet, 2018c). Dette kan forklare hvorfor det er flere plasser på lag og

landslag. Uansett blir dette et fastsatt mønster, fordi jentene ser at det ikke er muligheter for dem og dermed prioriterer andre ting i tillegg, slik som utdanning. Derfor kan ikke fordelingen av plasser på lag kun forklares med at det er flere gutter som driver aktivt med langrenn. Forbundet kan ved å benytte seg av eget verdigrunnlag, hvor likeverd står sentralt, ha en aktiv rolle og bidra til lik fordelingen av antallet plasser mellom kjønnene.

Samtidig har ikke forbundet kontroll over sponsormarkedet og det er i hovedsak ulike former for sponsorer som gjør at herrene tjener i gjennomsnitt nesten en halv million mer i året enn damene. Likevel er det forbundet som sender signaler til jenter om at de har færre muligheter til å leve av det å være langrennsløper enn guttene.

Private lag er ikke under NSF's kontroll og forbundet kan dermed ikke styre hvem som blir tatt med der. Men private lag blir med på å forsterke forestillingen om at gutter blir høyere prioritert enn jenter og blir dermed en del av prosessen hvor jenter sosialiseres til underlegenhet (Beauvoir et al., 1996).

De fleste privatlagene består jo hovedsakelig av gutter. Få lag som satser på jenter. Det gjør at de gutta under landslaget får dekket større del av kostnadene knyttet til utstyr, samlinger og reiser. (Nina)

Hvis NSF skal kunne stå for at likeverd er en av deres sentrale verdier, vil for eksempel et krav om at det er like mange landslagsplasser til herrer og damer gi signaler om at idretten begge kjønn bedriver har lik verdi fra forbundets side. Forbundet kan ikke ha total kontroll over sponsormarkedet og dette er heller ikke ønskelig. Men forbundet står ansvarlige for at de sender ut signaler om at herreidretten blir høyere prioritert og mer verdsatt, ved at det brukes mer penger på herrer (Skiforbundet, 2017).

4.2.3 Kjønnets betydning for økonomiske muligheter

Realiteten er at menn tjener mer enn kvinner på sponsorer (Løvmo, 2018). Menn kan da sies å være mere lukrative sponsorobjekter. En større bredde i toppen gjør at det blir mer konkurranse som i mange tilfeller vil gjøre idretten mer interessant for sponsorer. «Ina» reflekterer omkring hvorfor det er flere gutter enn jenter som satser langrenn i dag: «Også kan man jo diskutere om det er lettere å få sponsoravtaler. Og dette er også faktorer. Det økonomiske.» Med egenskapene Beauvoir mener samfunnet tillegger kvinnen; kraftsløs, flyktig, passiv og føyelig (Beauvoir et al., 1996), er dette egenskaper få ser på som attraktive sponsorobjekter. Spesielt innenfor idretten vil en person karakterisert av det kraftsløse ikke være et foretrukket sponsorobjekt. Dette fordi kroppen er så sentral for å oppnå prestasjoner i

idretten og kroppen i idretten assosieres med det maskuline (Tjønndal, 2014). Hvis de som sitter med sponsormidlene assosierer de samme egenskapene til kvinnene som Beauvoir, er det ikke overraskende at kvinnene er mindre ettertraktet å sponse. En annen innfallsvinkel er at kvinnene selv ser på seg selv som passive og dermed ikke prøver å få de samme avtalene som guttene. Det vil være fordelaktig å promotere seg selv for å få flere sponsoravtaler, men det samsvarer ikke med en passiv holdning.

Når jeg tenker på sponsorer, tror jeg først og fremst det er en stor fordel å komme fra mindre steder, da kan man få lokale sponsorer, uavhengig av kjønn. Deretter tror jeg prestasjonsnivå er viktig. Jeg tror ikke at gutter har bedre muligheter for å få lokale sponsorer i utgangspunktet, men jeg tror gutter er flinkere til å selge seg selv for å få det. Jeg føler jeg ser flere gutter med sponsorbil for eksempel, uten at jeg har noen veldige undersøkelser på det. (Ella)

På den ene siden opplever «Ella» at det er like muligheter for å få sponsorer, samtidig tillegger hun egenskaper til guttene som en forklaring på at de lettere oppnår økonomiske muligheter. Det er vanskelig å si hva årsakene til forskjellene i sponsormidler mellom kjønnene skyldes, men en forklaring kan komme fra Beauvoir og hvordan samfunnet og individet tillegger kjønn ulike egenskaper.

4.2.4 NSF: Visjon og realitet

Visjonen til forbundet er klar: «Skiidretten skal legge til rette for flest mulig, lengst mulig og best mulig» (Skiforbundet, 2017).

Nå er det klubben som finansierer satsinga. Eller, mamma og pappa også. For meg er det økonomiske aspektet viktig, jeg tror det er lettere som gutt å komme på team. (Gina)

«Gina» svarer enkelt videre på spørsmålet om årsaker som kan gjøre at hun slutter med satsingen: «Det økonomiske. Det er ganske dyrt å drive med ski.» NSFs visjon samsvarer ikke med realiteten Gina opplever. En toppidrettsutøver er ifølge Olympiatoppen en som har idretten som sin hovedbeskjeftigelse (Olympiatoppen, 2017). Skal man bli best mulig er det et fåtall som studerer eller jobber samtidig. Hvis utøverne er økonomisk avhengige av andre for at satsingen skal være mulig, er det ikke lagt til rette for at flest mulig skal holde på med idretten lengst mulig, med mål om å bli best mulig. Organisasjonens visjon gjenspeiles ikke i hverdagen «Gina» opplever. «Ella» forteller også om en lignende situasjon; «Jeg hadde ikke klart meg engang uten å studere. Å bare satse hadde jeg ikke hatt økonomi til.» Derfor

studerte «Ella» 100 % ved siden av satsingen. Dette viser hvordan «Ella» i hverdagen ikke hadde noe valg om å kun prioritere langrenn. Ønsket hun å satse, var studiene en måte å få finansiert satsingen på. Nettopp fordi hun måtte prestere på to områder for å ha økonomi til å satse, ble hverdagen utfordrende og resulterte i at hun ga seg med satsingen.

5.0 Avslutning

Med bakgrunn i ulike kjønnsperspektiver har denne oppgaven belyst hvordan kvinnelige satsende skiløpere opplever hverdagen. Gjennom informantenes opplevelser fremkommer det at kvinner sosialiseres annerledes enn menn og at dette gjenspeiles i treningshverdagen. Organisasjonen NSF bidrar i sosialiseringen og forsterker oppfatningen av kvinnen som «*den andre*» (Beauvoir et al., 1996, s. 18). Noen av informantene opplever et forbund som sender signaler om at det er lettere å lykkes som mannlig skiløper. Det er flere plasser på satsingslag til herrer og for de kvinnelige informantene gjør opplevelsen av dette at de må søke økonomisk trygghet andre steder. Dette kom til uttrykk ved at alle informantene studerer i tillegg til satsingen. Studiene var også en forventning fra informantene selv og dem rundt om at økonomisk selvstendighet er viktig. Betydninger av kjønn kommer til uttrykk i hverdagen til kvinnelige langrennsløpere på flere områder, hvor mulighetene for sponsorer og mulighetene for å komme på ulike lag er de mest fremtredende.

6.0 Referanseliste

- Acker, Joan. (1974). Differential Recruitment and Control: The Sex Structuring of Organizations. *Administrative Science Quarterly*, 19(2), 152-163.
<https://doi.org/10.2307/2393886>
- Beauvoir, Simone de, Eliassen, Rønnaug & Kittang, Atle. (1996). *Det annet kjønn*. Oslo: Den norske bokklubben.
- Eriksson-Zetterquist, Ulla, Kalling, Thomas, Styhre, Alexander & Woll, Kristin. (2014). *Organisasjonsteori*. Oslo: Cappelen Damm akademisk.
- Hovden, Jorid. (2004). Makt, motstand og ambivalens : betydningar av kjønn i idretten. I(Vol. 2004:8). Alta: Høgskolen i Finnmark, Avdeling for pedagogiske og humanistiske fag.
- Kvale, Steinar, Brinkmann, Svend, Anderssen, Tone Margaret & Rygge, Johan. (2015). *Det kvalitative forskningsintervju* (3. utg., 2. oppl. utg.). Oslo: Gyldendal akademisk.
- Langdridge, Darren. (2006). *Psykologisk forskningsmetode : en innføring i kvalitative og kvantitative tilnærminger*. Trondheim: Tapir.
- Løvmo, Stine. (2018). Er det likestilling i toppidretten? *NRK*. Hentet fra <https://www.skup.no/sites/default/files/metoderapport/2018-03/Metoderapport%2C%20NRK%20Sport%20%281%29.pdf>
- Midtskogen, Rune. (2002). Forbundslagene 2002/2003. Hentet fra <https://www.langrenn.com/forbundslagene-20022003.45639-1743.html>
- Moi, Toril & Granaas, Rakel Christina. (1998). *Hva er en kvinne? : kjønn og kropp i feministisk teori*. Oslo: Gyldendal.
- Mortensen, Ellen. (2008). *Kjønnsteori*. Oslo: Gyldendal akademisk.
- Olympiatoppen. (2017). Toppidrettsstatus. Hentet fra https://www.olympiatoppen.no/fagomraader/utdanning_og_karriere/toppidrettogstudier/nar_du_har_soekt/media47365.media
- Ringdal, Kristen. (2018). *Enhet og mangfold : samfunnsvitenskapelig forskning og kvantitativ metode* (4. utg. utg.). Bergen: Fagbokforl.

- Skiforbundet. (2017). Verdigrunnlag og hovedmål. Hentet fra <https://www.skiforbundet.no/norges-skiforbund/felles-lover-og-regler/verdigrunnlag-og-hovedmal/>
- Skiforbundet. (2018a). Langrennslandslagene. Hentet fra <https://www.skiforbundet.no/langrenn/landslagene/>
- Skiforbundet. (2018b). Team Veidekke-lagene. Hentet fra <https://www.skiforbundet.no/langrenn/nyhetsarkiv/2018/5/team-veidekke-lagene/>
- Skiforbundet. (2018c). Årsberetning. Hentet fra <https://www.skiforbundet.no/contentassets/facff080c3b8455fbb76c1b619d009fc/nsf-langrenn-2018-arsberetning.pdf>
- Tjora, Aksel Hagen. (2017). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis* (3. utg. utg.). Oslo: Gyldendal akademisk.
- Tjønndal, Anne. (2014). *Ledelse og kjønn i bokseringen - en kvantitativ og kvalitativ studie av ledelsesadferd og betydninger av kjønn blant norske boksetrenere (Master thesis)* Unpublished. <https://doi.org/10.13140/2.1.1151.9686>
- Tjønndal, Anne & Hovden, Jorid (2016). Kjønn som sparringspartner-Ledelsesformer og betydninger av kjønn blant norske boksetrenere. *Tidsskrift for kjønnsforskning*, 40(03-04), 38-54.

Intervjuguide for satsende langrennsløpere

1. Informasjon

- Introduksjon og informasjon

2. Deg som utøver og langrennssatsing

-Hvem er du? (Om deg selv, interesser, hobbyer osv.)

-Fortell om ditt forhold til langrenn.

-Hvordan opplever du deg selv som langrennsløper? (Ferdigheter, sosialt)

-Skolelev? Både på vgs og i dag. (Ferdigheter, sosialt)

-Hva gjør deg sikker på at det er dette du vil drive med? Har du en langsiktig plan for din satsing? Flere år frem i tid?

-I fremtiden, kan du tenke deg noen årsaker som gjør at du velger å legge opp din langrennssatsing?

-Hva gjorde at du valgte å fortsette med langrenn i overgangen fra jr. til sr.?

-Har du noen tanker rundt forskjellen mellom det å være jente og det å være gutt å satse langrenn?

3. Konflikter og stress (fokal)

-Hvordan opplevde du din hverdag på videregående skole? Stor belastning? Stor totalbelastning? Fortell om balanseringen mellom skole, fritid, sosialt og trening.

-Hvordan opplevde du overgangen fra jr. til sr.?

-Har det noen gang vært aktuelt for deg å slutte å satse langrenn? I så fall, vil du fortelle om denne perioden.

-I dag, hvordan opplever du kombinasjonen av satsing og høyere utdanning?

-Har det vært aktuelt for deg å ikke studere ved siden av? Hvorfor/hvorfor ikke?

4. Motivasjon (BPNT)

-Hva motiverte deg til å starte med langrenn?

-Hvordan var det sosiale miljøet fra slutten av jr. og til i dag? Har det endret seg?

-Er du selv delaktig i planlegging av trening og målsetting? Har dette endret seg de siste årene?

-Føler du en forventning om å gå på ski?

-Kan du fortelle om en hendelse som var spesielt viktig for deg og som bidro til at du ble ekstra motivert til å fortsette?

-Hvordan er din tilknytning til langrennmiljøet? Har du venner, kjæreste, familie der?

-Hvordan ser du på ditt ferdighetsnivå i langrenn? Har nivået ditt endret seg gjennom årene du har holdt på (plasseringsmessig)?

-Hvor viktig er gode resultater for deg? Og hva er «gode» resultater for deg?

5. Avslutning

-Har du noe du ønsker å tilføye i sammenhengen frafall i langrenn?

-Hvordan har det vært å snakke om disse tingene?

Intervjuguide for langrennsløper som har lagt opp

1. Informasjon

- Introduksjon og informasjon

2. Deg som utøver og tidligere langrennsatsing

-Hvem er du? (Om deg selv, interesser, hobbyer osv)

-Fortell om ditt forhold til langrenn.

-Hvordan opplevde du deg selv som langrennsløper? (Ferdigheter, sosialt)

-Skolelev? Både på vgs og i dag. (Ferdigheter, sosialt)

-Kan du fortelle om valget rundt det å slutte og satse langrenn? Hvordan opplevdes det å ta dette valget?

-Hvilke tanker har du rundt dette valget i dag?

-Har du noen tanker rundt forskjellen mellom det å være jente og det å være gutt å satse langrenn?

3. Konflikter og stress (fokal)

-Hvordan opplevde du din hverdag på videregående skole? Stor totalbelastning? Fortell om balanseringen mellom skole, fritid, sosialt og trening.

-Hvordan ser du på seg selv som skolelev? Både på vgs og i dag. (Ferdigheter, sosialt)

-Hvordan opplevde du kombinasjonen av satsing og studier?

-Hvordan opplevde du overgangen fra jr. til sr.?

-Hvorfor valgte du å slutte med langrennsatsing? Vil du fortelle om denne perioden.

-Var det aktuelt for deg å ikke studere ved siden av? Hvorfor/hvorfor ikke?

4. Motivasjon (BPNT)

- Hva motiverte deg til å starte med langrenn?
- Hvordan var det sosiale miljøet, fra slutten av jr. og frem til i dag?
- Følte du drev med noe du selv ville?
- Var du selv delaktig i planlegging av trening og målsetting? Endret dette seg underveis i langrennsatsingen?
- Følte du en forventning om å gå på ski? Eller er dette noe du har bestemt helt selv?
- Kan du fortelle om en hendelse som var spesielt viktig for deg og som bidro til at du ble ekstra motivert til å fortsette?
- Hvordan var din tilknytning til langrennmiljøet? Hadde du venner, kjæreste, familie i miljøet?
- Hvordan ser du på ditt ferdighetsnivå i langrenn? Har nivået ditt endret seg gjennom årene du har holdt på (plasseringsmessig)?
- Hvor viktig var gode resultater for deg? Og hva er gode resultater for deg?

5. Avslutning

- Har du noe du ønsker å tilføye i forhold til hva som gjorde at du på et tidspunkt mistet motivasjonen eller lysten til å satse på idrett?
- Hvordan har det vært å snakke om disse tingene?

Deltakelse i prosjektet «Frafall i langrenn»

Bakgrunn og formål

Mitt navn er Anna Jensen og jeg er student ved Samfunns- og Idrettsvitenskap (NTNU). I forbindelse med min bacheloroppgave skal jeg gjennomføre et forskningsprosjekt om frafall i langrennssporten, med fokus på jenter. Noe av det jeg ønsker å belyse i prosjektet er overgangen fra jr. til sr. og hva som gjør at noen ønsker å fortsette med satsing, mens andre velger å gi seg.

Hva innebærer deltagelse i studien?

Datainnsamlingen vil bestå av ett intervju som varer i ca. 20-40 minutter og omhandler deg som utøver, med fokus på din opplevelse av valget mellom å slutte eller fortsette med langrennssatsing. Intervjuene vil forgå til tid og sted som passer best for deg. Hvis det er greit for deg, vil det være med en annen person fra studiet som vil være referent under intervjuet.

Hva skjer med informasjonen om deg?

All data som samles inn vil bli anonymisert og behandlet konfidensielt. Det er kun meg og min veileder som vil ha informasjon om hvem som deltar, samt en eventuell referent. Det vil derfor ikke være mulig å gjenkjenne deg i den ferdige oppgaven.

Frivillig deltagelse

Det er frivillig å delta i forskningsprosjektet, og du kan når som helst trekke ditt samtykke uten å oppgi noen grunn. Dersom du trekker deg, vil alle opplysninger om deg bli slettet.

Jeg håper du ser positivt på denne forespørselen og har mulighet til å delta på dette forskningsprosjektet. Dersom du har spørsmål, ta gjerne kontakt med meg eller min veileder, Nils Petter Aspvik, via informasjonen under.

Med vennlig hilsen

Anna Jensen

Mail: annaje@stud.ntnu.no

Telefon: 48226227

Veileder: Nils Petter Aspvik

Mail: nils.petter.aspvik@ntnu.no

